

Діденко Є.О., Бокій В.І.

Київський національний університет технологій та дизайну

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація

Сформовано основні етапи проведення оцінки економічної безпеки підприємства й алгоритм прогнозування її рівня.

Ключові слова: оцінка економічної безпеки, прогнозування рівня економічної безпеки.

Вступ

В умовах мінливого зовнішнього середовища на господарську діяльність будь-якого підприємства здійснює вплив велика кількість факторів, що є джерелами загроз. Визначити рівень їх впливу на підприємство можна за допомогою оцінки його економічної безпеки з урахуванням основних функціональних складових. Проблема оцінки рівня економічної безпеки представляє собою складне багатофакторне завдання, що відбувається за певними етапами.

Постановка завдання

Розробці питань оцінки стану економічної безпеки підприємства присвячено значну кількість праць вітчизняних та іноземних науковців, серед яких В. Забродський, Н. Капустін, І. Плетнікова, Д. Ковальов, Т. Сухорукова, М. Бендіков, С. Ілляшен-

ко, С. Глущенко, Е. Камишнікова, В. Пономарьов, А. Ляшенко, О. Ареф'єва, Т. Кузенко, Н. Гічова та ін. Але єдиного підходу до оцінки рівня економічної безпеки не існує.

Головною метою роботи є формування науково-методичного підходу до оцінки економічної безпеки підприємства та прогнозування її рівня в майбутньому.

Результати

Проведення оцінки рівня економічної безпеки пропонується проводити за шістьма основними етапами (рис. 1).

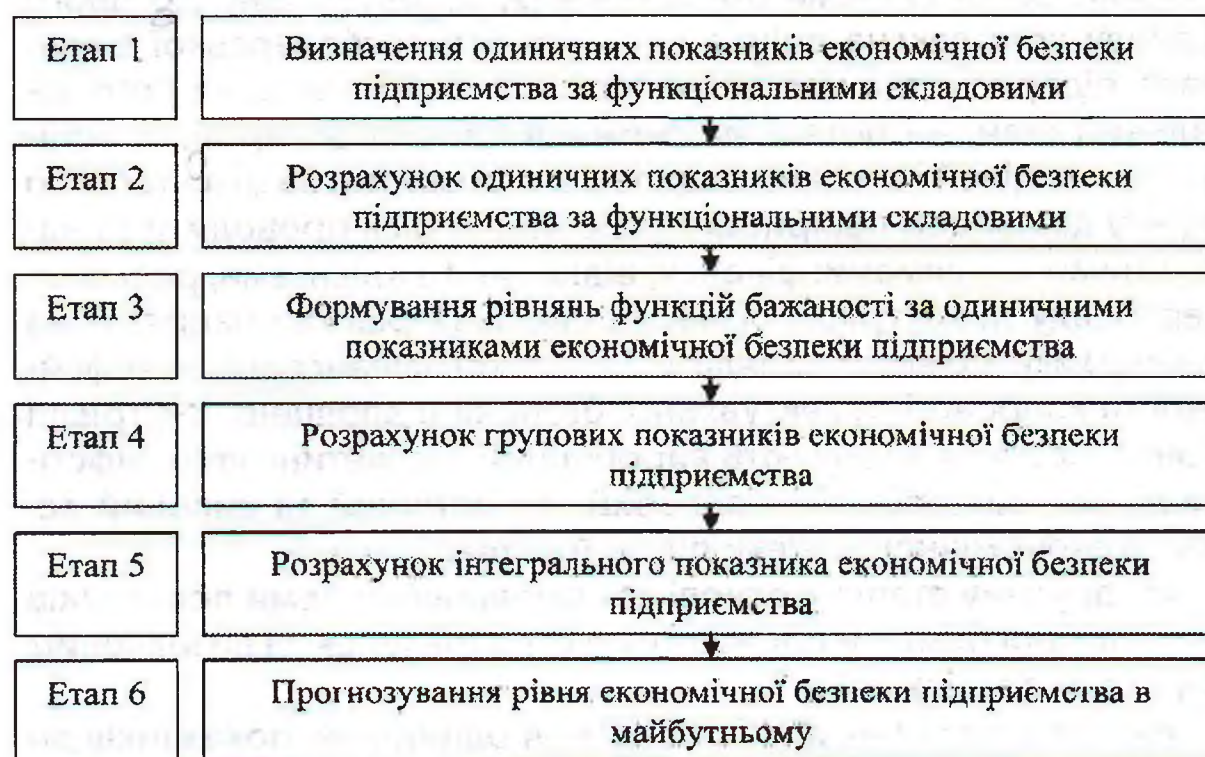

Рис. 1. Етапи дослідження стану економічної безпеки підприємства

Економічна безпека підприємств постійно знаходиться під впливом великої кількості факторів, що традиційно розподіляються на зовнішні та внутрішні. Зовнішні фактори поділяються

на економічні, політичні, технологічні, ринкові, соціокультурні, природно-географічні, міжнародні [1]. До внутрішніх же відносяться фактори, що визначаються за основними функціональними складовими економічної безпеки підприємства, а саме: фінансової, управлінської, кадрово-інтелектуальної, виробничої, маркетингової, інтерфейсної, інформаційної, екологічної, законодавчо-правової та силової.

На першому етапі на основі представлених груп факторів економічної безпеки визначається система її одиничних показників, які характеризують силу впливу цих факторів. Для визначення таких показників пропонується використовувати ідею збалансованої системи показників [2, 3]. Відповідно до цього підходу комплексна оцінка ефективності господарської діяльності підприємства має дозволяти визначати не лише його загальний стан, а і потенційні можливості для досягнення встановлених цілей і завдань подальшого розвитку. За цією теорією оцінку діяльності підприємства пропонується проводити за наступними напрямками: фінанси, відносини з клієнтами, розвиток персоналу та внутрішні бізнес-процеси. Перші три напрями, на нашу думку, можна розглядати у контексті фінансової, інтерфейсної та кадрово-інтелектуальної безпеки відповідно. Внутрішні бізнес-процеси включають виробничий, маркетинговий, інформаційний, законодавчо-правовий, екологічний та силовий аспекти економічної безпеки підприємства.

На другому етапі на основі сформованої системи показників економічної безпеки проводиться їх розрахунок за визначеним періодом дослідження.

На третьому етапі для приведення одиничних показників до єдиних меж застосовується функція бажаності [4], за допомогою якої вони зводяться до інтервалу від 0 до 1.

На четвертому етапі розраховуються групові показники за всіма функціональними складовими економічної безпеки підприємства. Для цього можна застосовувати такі показники, як середній геометричний, зважений тощо [5].

П'ятим етапом є визначення комплексного інтегрального

показника економічної безпеки. Для цього можна застосувати аналогічний підхід, що представлено на четвертому етапі. Саме на основі отриманих результатів за цим показником формується висновок про загальний стан економічної безпеки підприємства на певній стадії його розвитку, а у разі порівняння значень кількох періодів – визначається наявна тенденція.

На шостому етапі проводиться розробка прогностичної моделі, основною метою якої є визначення стану економічної безпеки підприємства в майбутніх періодах. Алгоритм прогнозування рівня економічної безпеки із використанням рекомендацій [6] представлено на рис. 2.

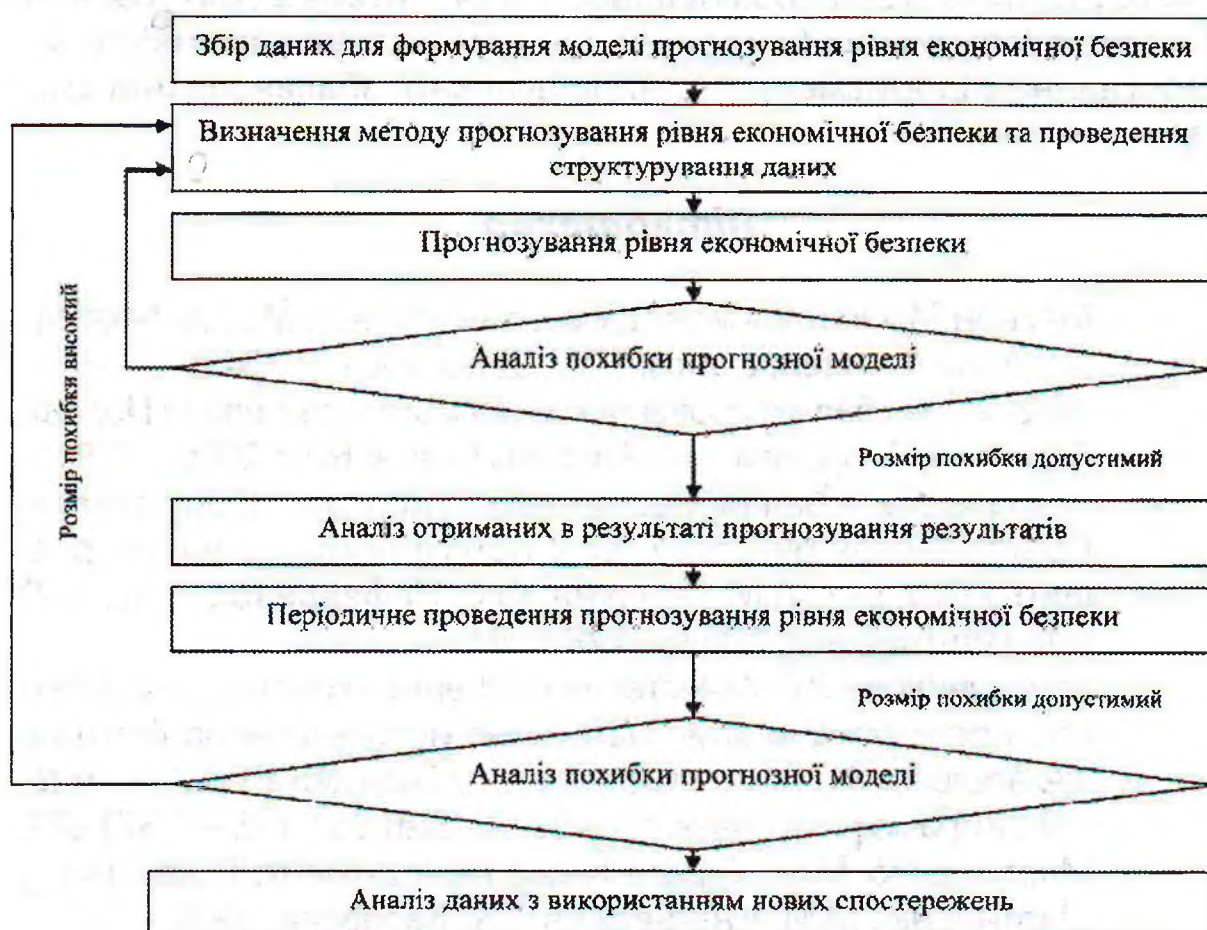

Рис. 2. Алгоритм прогнозування рівня економічної безпеки підприємства

Ключовим моментом прогнозування рівня економічної безпеки є вибір конкретного методу з урахування умов господарювання, що склалися на ринку. Оскільки вітчизняна економіка має ознаки сильної нестабільності, надавати перевагу доцільно методам короткострокового прогнозування, що дозволяють швидко реагувати на зміни зовнішнього оточення підприємства.

Висновки

Таким чином, оцінку стану економічної безпеки на основі запропонованого у роботі підходу можна проводити для підприємств різних галузей промисловості України, але з урахуванням їх індивідуальних особливостей, що демонструє важливість застосування підприємствами індивідуальної збалансованої системи показників.

Література

- Мескон М. Основы менеджмента / Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. / Пер. с англ. – М.: Дело, 2002. – 704 с.
- Внедрение сбалансированной системы показателей / Horvath & Partners; Пер. с нем. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 478 с.
- Разработка сбалансированной системы показателей. Практическое руководство с примерами. – 2-е изд., расшир. / Под ред. А.М. Гершуна, Ю.С. Нефедьевой. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. – 128 с.: ил.
- Камышникова Э.В. Качественная оценка экономической безопасности предприятия на основе использования функции желательности / Э.В. Камышникова // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 251, т. III. – С. 571-577.
- Мартиненко М.М. Стратегічний менеджмент: Підручник / Мартиненко М.М., Ігнат'єва І.А. – К.: Каравела, 2006. – 320 с.
- Фляйшер К. Стратегический и конкурентный анализ. Методы и средства конкурентного анализа в бизнесе / Фляйшер К., Бенсуссан Б. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2005. – 541 с: ил.